

NR. 1 - 2021 - 32. ÅRGANG

Senioren

«Min hjelp
kommer fra Herren ...»

FOTO: HENNING SØRBY / PIXABAY

Finn Møller Nielsen

FORMANNENS TANKER

Når dette leses, er vi et godt stykke inn i år 2021. Men jeg vil benytte anledningen til å ønske alle Seniores lesere et godt nyttår, og la oss be om at det blir et godt nytt år, på tross av Covid-19-pandemien. Den har jo hindret oss i å kunne samles til arrangementer i 2020; vi får håpe at det blir bedre i år. Vi må vente og se hvordan det blir med seniortreffet på Hurdalsjøen hotell 20.-25. juli. Vi i styret arbeider med et program, og satser på at vi kan arrangere stevnet, så når det kommer annonser i *Senioren* og i *Adventnytt*, er det bare å melde seg på.

Men først planlegger vi et vårtreff med generalforsamling. Det blir i Adventkirken i Sandefjord den 25. april. Det er nedsatt en valgkomité bestående av David Havstein (formann), Sigrun Eckhoff, Rolf Angelsen, Ruth Møller Nielsen og Einar Berger.

Så hvis du blir spurt om å være med i styret, er det bare å si ja og takke for tilliten.

Jeg har snakket med Sigve Tonstad, som skal være hovedtaler på Hurdalsjøen-stevnet, om vaksinasjonen. Han mente at vi som er eldre blir vaksinert først, så er der ikke stor sjanse for at vi blir smittet. Så han har stor tro på at stevnet kan gjennomføres, men vi må se tiden an. Vi arbeider med programmet som om vi er sikre på at det blir stevnet.

Jeg vil komme med noen tanker fra andaktsboken *Livet sammen med Gud* av Ellen

G White: Når jeg hører om de fryktelige ulykker som inntreffer fra uke til uke, spør jeg meg selv: Hva betyr disse ting? Den ene fryktelige hendelsen inntreffer etter den andre i rask rekkefølge. Hvor ofte hører vi ikke om jordskjelv, branner, oversvømmelser og stormer. For oss fortoner disse ulykkene seg som lunefulle eksempler på hvordan uregjerlige ville krefter herjer. Men i disse hendelsene kan vi lese Guds hensikt. De er et av midlene for å få menneskene til å se, så de kan forstå den fare de lever i.

Guds straffedommer er i landet, de bringer en alvorlig advarsel og sier: Derfor må også dere være forberedt! For Menneskesønnen kommer i den time dere ikke venter (Matt 24,44).

Herren kommer snart, og vi må være beredt og vente på at han åpenbarer seg. Å, så herlig det skal bli å få se ham og bli ønsket velkommen som hans gjeløste. Hvis vi bare kan få se kongen i hans skjønnhet, vil vi bli evig lykkelige. Vi nærmer oss tiden da Kristus vil komme i stor kraft og herlighet for å hente de frelste til deres evige hjem.

I den store avslutningen kommer vi til å møte forviklinger som vi ikke vet hvordan vi skal ta fatt på. Men la oss ikke glemme at de tre store makter i himmelen er i virksomhet, at en guddommelig hånd holder i rattet, og at Gud vil oppfylle sine løfter. ■

„Eaalebes og J, naar J ser alt dette, vider, at han er nær for børen.“
Math. 24: 33.
„Men J, brødre! J er ikke i mørket, saa at den dag skalde som en tomme over eber. J er alle Isfets børen og dagens børen.“ 1 Theßf. 5: 4, 5.

MATTESONS BØKER

Mye er skrevet om John G. Matteson av våre eminente historikere, og jeg har jo selv tidligere skrevet i *Adventnytt* om hans familie og om hans sangbøker. Men ikke så mye er sagt eller skrevet om hans andre bokutgivelser.

Jeg fikk for noen år siden tak i et eksemplar av en meget gammel bok, nemlig Mattesons aller første. Den lå til salgs på et amerikansk antikvariat på internett, og jeg slo til med det samme jeg så den. Boken har tittelen *Liv og død*, og undertittel *En fremstilling av hvad skriften lærer*. Nederst på tittelsiden står det: «TRYKT AF DET SYVENDE-DAG ADVENT TRYKKERIE SELSKAB i Battle Creek, Michigan, U. St. Amerika». På baksiden står det med nesten uleselig gullskrift: «SYVENDE-DAG ADVENT BIBLIOTEK – MATTESON 1. BIND». Matteson hadde nok planer om flere bind.

Matteson fikk den utgitt i 1867 med tanke på deskandinaviske utvandrere. Han hadde selv funnet adventbudskapet bare noen få år tidligere, og han ønsket å dele det med sine «landsmenn». Han var raskt blitt godkjent for å forkynne for Adventistkirken, og omtrent på samme tid som boken kom ut, ble han ordinert som pastor i vår kirke. Han hadde tatt teologiutdanning ved et universitet i Chicago, og blitt ordinert som pastor i Baptistsamfunnet like før han fikk øynene opp for de adventistiske sannhetene.

Han reiste mye rundt og hadde møter, men tok seg altså også tid til å skrive. Faktisk satte han av flere måneder for å reise til Battle Creek for å få gitt ut denne første boken. Året før, i 1866, hadde han fått gitt ut et mindre hefte med tittelen *Sabbatens dag*. Han måtte kjempe litt for å få denne trykket, da ledelsen ved trykkeriet i Battle Creek hadde dårlige erfaringer med å få det riktig ved setting av utenlandske tekster. Men han tilbød seg å sette den selv, noe ledelsen for trykkeriet ikke trodde noe særlig på at han ville klare. Men han gikk løs på arbeidet, og fikk det gjort, med god hjelp av andre på trykkeriet, etter at de så hans pågangsmot og innsatsvilje. Han gjorde mye av settejobben også for boken *Liv og død*, og det var nok derfor han var i Battle Creek så lenge. Den ble trykket i hele 4000 eksemplarer i det første opplaget, så det var nok et stort behov for skandinavisk litteratur. Om det ble trykket flere senere, vet jeg ikke.

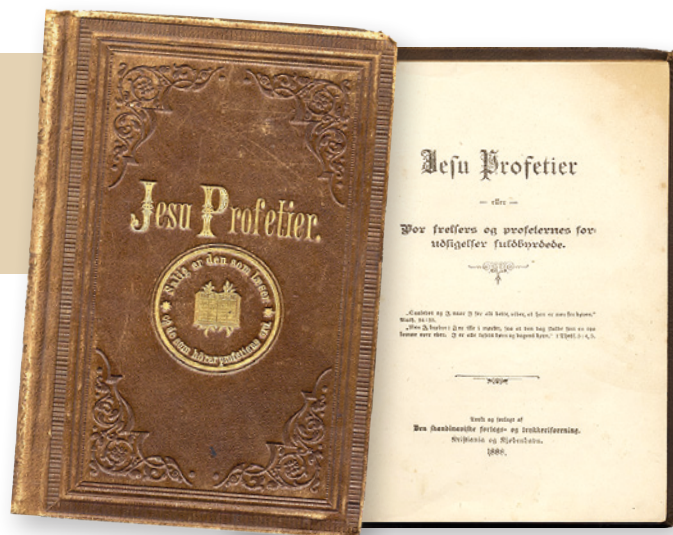
Hva inneholder denne boken? Jo, det er en solid gjennomgang av det adventistiske trosgrunnlaget. Etter min oppfatning fullt brukbar den dag i dag. Den har tre hoveddeler, «Menneskets natur», «De retfædiges

Av Trygve Andersen

Tittelsiden fra Mattesons aller første bok, som han fikk utgitt i 1867 med tanke på de skandinaviske utvandrere.

Like før Matteson reiste tilbake til Amerika, skrev han sin andre store bok, *Jesu Profetier*, med utgangspunkt i Matteus 24.

belønning» og «De ugudeliges straf». Disse tre delene ble senere også utgitt som mindre hefter som kunne deles ut i hans misjonsvirksomhet. Boken er på 274 sider, delt i 14 kapitler som altså omhandler store deler av vår tro og lære. Ved innbindingen av boken fikk han også plass til tidligere nevnte hefte *Sabbatens dag*, på 32 sider, samt enda et 16-siders vedlegg med skrifthenvisninger for de fleste trosfunksjoner, og en 4-siders traktat med «Fyrretyve spørsmål om uødélighet, besvarede av Den Hellige Skrift». Alt dette er meget interessant lesning.

Ellers ga Matteson ut mange hefter og traktater, både i Amerika og mens han var i Danmark og Norge. Og han oversatte mye av E. G. White og annen litteratur, men egne bøker ble det lite tid til. Han var jo ellers svært aktiv med å gi ut blader, både i Amerika og her i Skandinavia.

I oversikten i jubileumboka til Norsk Bokforlag ved 100-års jubileet i 1979 er det oppgitt noen mindre bøker av Matteson selv; *Bibellæsninger for ungdommen*, 120 s. (1879), *Den nye Jord eller De helliges arv*, 111 s. (1884), og *De helliges regjering med Kristus i de tusinde aar og Israels innsamling til sit land*, 120 s. (1888). Og ellers bør nok nevnes en bok som ble mye utbredt her, Mattesons dansk-norske utgave av *Bibellæsninger for familiekredsen*, en praktbok på 611 sider som kom ut her i Norge fra 1892, trykket i Amerika. Det er i utgangspunktet en oversettelse fra engelsk, med mange forfattere, men jeg forstår at den ble mye bearbeidet og tilpasset skandinaviske forhold av Matteson. Jeg har flere utgaver av den, en av dem er fra 1914, en ny revidert utgave da. Der står nevnt at den forrige utgaven var solgt i over 1,25 mill. eksemplarer, så den må ha solgt godt også utenfor menigheten, antakelig av våre mange kolportører på den tiden.

Like før Matteson reiste tilbake til Amerika, skrev han sin andre store bok, *Jesu profetier*.

Den er merkelig nok ikke nevnt i oversikten over utgivelser fra Norsk Bokforlag i jubileumsskriftet deres. Kanskje skyldes det at de da bare hadde tilgjengelig en nyere utgave av boken, utgitt i Amerika noen år senere. Men jeg har et eksemplar av den første utgaven, trykket i 1888 her i Oslo.

I boken tar han utgangspunkt i Matteus 24, og det Jesus der sier om hva som skal skje før han kommer igjen. Matteson mener å kunne påvise at alt dette har skjedd på det tidspunktet da han skrev boken, og at tilstanden på jorden, med krig, jordskjelv osv. er slik at det må være like før Jesus kommer igjen. Litt merkelig å tenke på at det nå er over 130 år siden dette ble skrevet, men det er jo fremdeles like aktuelt.

Boken er delt i fire deler, først altså Jesu egne profetier i Matt 24. Deretter kommer et kapittel om «Apostlenes profetier», som særlig har utgangspunkt i Paulus' brev til tessalonikerne. Så følger et kapittel om «Daniels syner», og til slutt «Johannes' syner» i Åpenbaringen. Men, som Matteson selv sier i forordet, det er jo Jesus som står bak det alt sammen, og derfor har boken tittelen *Jesu profetier*.

Jeg har som nevnt et eksemplar av boka, og den er litt spesiell for meg. Sissel Sjølander har skrevet om sine dyrebare «lopper» her i bladet, og denne boken er en av mine dyrebare ting. Mine besteforeldre på farsiden hadde blitt adventister i Oslo rett før år 1900. Og som ivrige nye adventister kjøper de boken til Matteson, *Jesu Profetier*, skriver en hilsen innenfor permen, og sender den til min farmors foreldre i Vågå. Det står skrevet med vakker håndskrift: «Ole J. Skaalen, Waage

Gulbrandsdalen. Es. 54,10. Erindring fra Olaf Andersen, 10 Oktaaber 1901».

Jeg har også min farmors gamle bibel fra den tid. Og når jeg slår opp til Es. 54, 10, så er dette verset understreket, og det står slik i denne gamle oversettelsen: «*Thi Bjerge kunne vel vige, og Høie rokkes, men min Miskundhed skal ikke vige fra dig, og min Fredspakt skal ikke rokkes, siger Herren, din Forbarmer*». Hvilken vakker hilsen, fra Oslo og opp til fjellbygda Vågå!

Så havnet nok boken tilbake i Oslo, og til min far, da de gamle i Vågå gikk bort. Så kan jeg også glede meg over den, og minnes mine gode foreldre og besteforeldre som holdt liv i troen og håpet om Jesu snarlige gjenkomst.

Han var nok ikke helt tilfreds med denne første utgaven av boka, for like etter at han var kommet til Amerika igjen, gikk han i gang med en revisjon og utvidet boken med 400(!) sider; den ble dobbelt så tykk. Han var en del syk på den tiden, og fikk noe hjelp av bl.a. O. A. Johnson for å samle mer fakta om tilstanden i verden på denne tiden. Denne andre utgaven ble utgitt på flere språk, dansk/norsk, svensk, tysk og engelsk, alle trykket i Amerika.

Matteson avslutter denne boka med et eget dikt som er verd å lese, og jeg tar det inn som et bilde fra boka, og håper alle leserne klarer å lese det i gotisk skrift, «O himmelske stad».

Ellers skrev Matteson på oppfordring en selvbiografi i 1890, som ikke ble utgitt før i 1908. Den ble for øvrig trykket opp igjen i 1972. I denne boken skriver Matteson ganske utførlig om sitt liv og arbeid, og det er også veldig spennende lesning.

Så ga han jo ut sangbøker, først én i Amerika rundt 1870, så én da han kom til Danmark. Deretter ble en stor sangbok utgitt mens Matteson var en tur i Amerika i 1880/81, og den var for både skandinaverne i Amerika og for adventistene i Norge og Danmark. Så utga han en ny stor sangbok i 1896, og han gjorde den akkurat ferdig til trykking før han døde. Den har vært veldig viktig for vår menighet, hans gode sangvalg har sterkt preget også de påfølgende sangbøkene som vi har hatt.

Nå er det like før vi er i gang med bygging av HASDA-bygget på Tyrifjord, og der må vi få til en god utstilling av Mattesons skrifter. Vi burde også få scannet og lagt ut på nettet hans bøker, slik at alle kan få anledning til å studere dem nærmere. ■

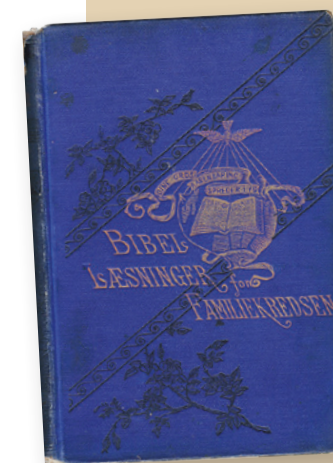

O himmelske Stad i Guds evige Rige!
Blandt Jorderigs Stæder ej findes din Lige.
Hvor yndig din Mur med de funkende Stene!
Saphirer ej findes paa Jorden saa rene.
Vort hjerte Hjem!
Erød altid frem
Ventlig i Sjælen med yndige Minder.

O salige Paradis langt fra al Møje,
Vor Længsel sig vender til dig i det høje.
Du gjemmer blot Evighedsfrugter saa søde;
Den sødeste Frugt er dog Jesus at møde.
Det er vort Haab.
Gud, hør vort Raab!
Jesus, borttør snart hver Taare, som rinder.

O Zion, lad dine Paladser og Sale
Dplyse vor Vej gennem Trængsels Dale,
Til Jesus med himmelske Kroner vil komme,
Og Jorderigs Trængsel og Møje er omme.
Da hos Guds Søn
Saligheds Løn
Herlig i Zion med Glæde vi finde.

Over: Illustrasjon og tekst fra boka *Jesu Profetier*.

Mattesons dansk-norske utgave av *Bibellesninger for familiekredsen*. Én av utgavene ble solgt i over 1,25 millioner eksemplarer.

Kan 2021 bli en opptur?

Jeg hadde litt i overkant av 200 meter igjen til toppen av Galdhøpiggen. Den var så nær, innenfor rekkevidde, men min situasjon i øyeblikket syntes alt annet en god nok til å klare den siste biten.

Jeg hadde trent tilstrekkelig for å klare denne utfordringen (mente jeg), hadde gode fjellsko og klær for turen og nok medbrakt mat og vann. Været var helt topp, masse solskinn, lite vind og nesten ikke en sky på himmelen i alle retninger.

Dette var en alenetur, men det var mange andre mennesker som også hadde Norges høyeste fjell som sitt mål den dagen. Til tross for gode forberedelser hadde det utviklet seg en blemme under den ene stortåen, som i løpet av den siste timen hadde gått hull på. Det var vondt, veldig vondt, men ikke verre enn at jeg ville fortsette. I tillegg hadde jeg, i denne siste fasen, begynt å få kramper i lårmusklene på begge beina, men spesielt i den ene. For hvert 2-3 skritt måtte jeg strekke ut lårmuskulaturen i dem begge. Smerten ved hver krampetrekning var så sterk at jeg nesten ikke ensat blemmen som hadde sprukket under stortåen. Dette var situasjonen da jeg var nesten ved målet.

Tanken på å snu var der, for jeg skulle jo gå tilbake også, men det ville jo være flaut å gå opp når jeg var så nær toppen – en skikkelig nedtur i dobbel forstand. Totalt var gåturen, tur-retur, mellom 13 og 15 km lang og over 1350 høydemetre mellom Spiterstulen og Galdhøpiggen, med passering av tre 2000-meterstopper underveis.

Jeg tok et valg, sannsynligvis mest på grunn av min stolthet, at når jeg først var kommet så nær så skulle jeg ikke gi opp nå. Jeg fullførte og nådde toppen som en av de siste den dagen. Men jeg brukte en halv time på de siste 200 meterne – så sakte gikk det.

Likevel, til tross for smertene både på slutten av oppturen og hele nedturen, var hele erfaringen for meg en fantastisk opptur med hensyn til både mestring og, ikke minst, opplevelse – å kunne se en fjerdedel av Sør-Norge på en klarværsdag som denne var, dvs. se fjellene lenger sør enn Lillehammer som var mitt hjemsted.

I mesteparten av 2020 har vi ønsket oppturer og opplevelser som ikke hadde noe med koronapandemien å gjøre. Det har jo så å si vært umulig. Hensynet til smitterisikoen har gått ut over både vårt private, vårt sosiale og vårt åndelige liv. Vi

savner å sosialisere for å vedlikeholde og styrke båndene med familie, venner og medtroende sammenliknet med det som var normalen før koronaen kom.

Den digitale verden med både lyd og bilde har vært til stor hjelp, men det er likevel ikke det samme som å være nær hverandre i samme rom; vi har ikke kunnet håndhilse eller gi hverandre klemmer, bare vinke og snakke litt på avstand. Mange synes å være lei av hele situasjonen. Vi prøver å skape positive opplevelser som kan overskygge de negative restriksjonene.

Bibelens budskap og historier har gjennom pandemien åpnet øynene våre for nye perspektiver. I så måte kan vi si med Paulus «at alt tjener til det gode for dem som elsker Gud ...» (Rom 8,28).

Hvert år dro skarer av Israels folk opp til Jerusalem for å delta i de store høytidene. Pilegrimsferdene hadde fokus på Guds tilstedeværelse i Israel som nasjon og israelittenes individuelle liv. Tempelet i Jerusalem var stedet der Gud bodde (2 Mos 25,8), og en reise dit ved en høytid var en stor opplevelse. Det er 15 salmer (Sal 120-134) som har overskriften «En sang ved festreisene». Disse sangene fokuserte på Guds tilstedeværelse og velsignelser i deres liv, enkeltvis og kollektivt, og de ble sunget underveis til og fra Jerusalem som en påminnelse om hvem de var og hvilke planer Gud hadde for dem. På engelsk har disse salmene overskriften «A Song of Ascents» (En sang ved oppstigningene). Verbet på engelsk 'ascend' (norsk 'stige opp' eller 'bestige') er det tekniske uttrykket for pilegrimsferd/valfart.

På hebraisk er dette uttrykket 'alijah', og det betyr 'stige opp' eller 'bestige'. Når vi leser at Jesus og disiplene dro til Jerusalem, står det som regel 'på vei opp til Jerusalem' (Mark 10,32). Årsaken er at Jerusalem var en by som var grunnlagt og bygget på fjelltopper i Judea. For å komme seg dit, måtte man bokstavelig bestige fjelltoppene der byen lå. Derfor ble en reise dit på hebraisk kalt 'Alijah', en 'oppstigning'. Men det var ikke bare det geografiske terrenget som var avgjørende for denne betegnelsen. En annen årsak var vel så viktig, nemlig at Jerusalem var 'Den hellige by'

fordi Guds bolig, helligdommen eller tempelet, var der. Det viktigste fokus var på Gud og nærheten til hans tilstedeværelse.

Den mest kjente av disse 15 salmene er Sal 121 – «Jeg løfter mine øyne opp mot fjellene». Helt fra begynnelsen merker vi det oppstigende og oppløftende fokus. Vi leser salmen ofte og synger den også fordi den uttrykker tryggheten ved Guds tilstedeværelse i livet. Uansett hva som skjer i livet vårt og rundt oss, er det intet som kan endre vårt forhold som Guds barn til ham (jf. Rom 8,31-39). Dette må jo bare få være vårt viktigste fokus hver dag i 2021.

Dagens Israel er blitt en nasjon av betydning i Midtøsten. Det er mye på grunn av jøder, som er født og har bodd i andre land, men som har flyttet 'hjem' igjen til landet deres forfedre kom fra. Deres tilbakekomst er blitt kalt 'Alijah', en 'oppstigende reise', fordi Det hellige land var deres mål.

Alle troende som tilhører det åndelige Israel, bør også foreta en 'Alijah'. Det betyr ikke at de må reise til Det hellige land, men kun erkjenne at deres liv i Gud er en 'oppstigende reise', en 'Alijah'. Hver dag må man ta et valg som er i tråd med Guds vei for oss – et steg oppover er oppløftende. Å forbli der man er eller gå tilbake (nedover) vil være nedturer.

Vil 2021 bli en opptur? Ja, det vil det, kanskje på flere måter, men mest av alt på grunn av våre valg om å fortsette steg for steg på 'oppstigningen' som Gud vil vi skal gjennomføre med hans hjelp og veiledning. Opplevelsen vil til syvende og sist bli ubeskrivelig mye bedre enn å komme seg opp på Galdhøpiggen. Vi finner oppfyllelsen av Guds plan og endelige målsetning for sitt folk beskrevet i Åp 21,1-7. Versene 3 og 4 beskriver den endelige oppfyllelsen av Guds løfte, opprinnelig gitt til Israel på vei fra Egypt til Løftets land: «Se, Guds bolig er hos menneskene. Han skal bo hos dem, og de skal være hans folk, og Gud selv skal være hos dem. Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne, og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller skrik eller smerte. For det som før var, er borte.»

Halleluja, for en opptur det vil bli! Inntil videre, må dere alle få mange gode oppturer i 2021! ■

DYREBARE «LOPPER» 2:2

Sissel Reichelt Sjølander

Før jeg forteller om den andre «loppen», en slitt gammel dokumentmappe, la meg si litt mer om hva som hendte med Jakob etter at han hadde gitt sitt liv til Gud. Det var ikke lett for ham utenfor Afrikas kyst! Lengselen etter å lese Guds ord, og å få tjene sin Herre og Mester ble bare sterkere.

Da han kom hjem, ville han dra til Onsrud Misjonsskole. Han hadde spart litt penger som sjømann, men med dem ville han kjøpe et orgel til sin mor Juliane. Hun var så flink å spille, og hadde spilt på menighetens gudstjenester og offentlige møter, men hadde ikke hatt råd til å kjøpe et eget instrument. Det ville han nå gi henne!

Det ble derfor kolportasje om sommeren for å tjene penger til skoleavgiften. Egentlig var pappa en sjenert mann hele livet, så han kjente alltid stort behov for Guds hjelp til å våge å gå ut! I de fire årene han gikk på Onsrud, var han ute i kolportasjen hver sommer. Men å få penger til mer enn skoleavgiften, var vanskelig. Så han ble etterhvert ganske loslitt. Han fortalte oss barn mange erfaringer om hvordan Gud hadde grepet inn og hjulpet ham, og hvordan dette hadde styrket hans tro!

La meg fortelle deg en av disse erfaringene: På denne tiden eide Jakob bare ett par sko, og de pusset han skinnende blanke hver fredag så han var «fin» når han skulle til gudstjeneste på sabbaten. Men en dag da han var ute, sprakk sålen rett igjennom på den ene skoen, og det fantes ikke noe som kunne redde den. Han hadde tøfler, og med dem kunne han gå til

Da Jakob behøvde en dokumentmappe bestemte han seg for å lage en selv. Han hadde nok arbeidet med lær før, for han graverte initialene sine (JR) under lokket, og på baksiden et bilde av Jakobs kamp fra første Mosebok.

DOKUMENTMAPPEN
MED «EDEL» PÅ LOKKET

klasseværelset og spisesalen. Men hva skulle han gjøre på sabbaten?

Han la fram sitt problem for Gud og ba: «Herre, du vet at jeg ikke har penger til å kjøpe nye sko. Hvordan kan jeg komme og tilbe deg på sabbaten i tøfler? Jeg vet du har en løsning, vis meg hva jeg skal gjøre». Han fortalte ikke noen om sitt problem. Dette var i begynnelsen av uken. Og han fortsatte å be denne bønningen hver dag.

Og Gud hadde en løsning! En eldre dame i menigheten i Oslo ble minnet om de fine unge mennene som hadde vært med og hjulpet til i kirken uken før. Ja, plutselig husket hun til og med navnet på en av dem, Jakob Reichelt! «Send ham skoene du har etter mannen din» hørte hun en stemme si.

JAKOB OG EDEL
- TO LYKKELIGE
FORLOVEDE

«Men jeg vet jo ikke hvilket nummer han bruker», innvendte hun. «Send skoene etter mannen din til Jakob!» var svaret. Og som et lydig Guds barn pakket hun inn skoene og sendte dem.

Så da posten kom på fredagen, var det en pakke til Jakob, fra en dame han ikke kjente! (Men han fikk takket henne senere.) Skoene passet perfekt, og så fine sko hadde han aldri hatt! Hvilken jublende glede å få gå til gudstjeneste og takke sin trofaste Gud, i nye, fine sko!

Etter at Jakob hadde fullført pastor-utdannelsen, var det tid for militærtjeneste. Denne avtjente han som sanitetssoldat på militærpsykehuset i Oslo. Og lykken var med ham, for i Oslo traff han Edel, som ble hans hjertevenn!

SDA-kirken tilbød Jakob å begynne som prøvepredikant, og han skulle da ivareta menighetene i Kirkenes, Vardø og Vadsø.

Nå behøvde han en dokumentmappe der han kunne ha sin bibel, sin sangbok og sine prekener. Han bestemte seg for at det beste var å lage en selv. Det ble billigst og mer personlig. Så han skaffet seg lærmaterialer. Han hadde nok arbeidet med lær før, for nå graverte han inn et bilde på hele baksiden av mappen. Det forestilte Jakob som kjemper med engelen når solen går opp. Han identifiserte seg med Bibelens Jakob, tror jeg!

Jakob hadde stadig sin kjære Edel tankene. Hun arbeidet på konferenskontoret i Oslo, og Jakob og hun skrev til hverandre et par ganger i uken. Så på lokket til vesken inngraverte han et bilde av henne. Hun skulle alltid være med! Og under lokket inngraverte han sine egne initialer J R.

Jakob fikk ingen lønn fra SDA-kirken det året. Han skulle kolportere, og på den måten kunne betale for husleie og andre utgifter. Kirkeledelsen fortalte ham at den lokale menigheten skulle holde ham med maten. Men den opplysningen kom aldri fram til menigheten. Sånt hender i denne ufullkomne verden! Så det ble tøffe tider for Jakob. Jo, snille medlemmer inviterte til middag av og til, men han var for sjenert til å fortelle dem om løftet fra ledelsen.

Tre prekener skulle forberedes hver uke – til to offentlige møter og sabbatsgudstjenesten. (Ikke lite for en nyutdannet 21-åring!) Han skulle også skrive og henge opp plakater for møtene. (Edel sendte ham makuleringspapir fra forlaget). Han måtte også sørge for å fyre på rommet, og det var ikke lett, for det var ofte 35-40 minusgrader ute, og han måtte være utendørs og selge blader for å få penger til husleie, mat og frimerker! Så han satt med frakk, lue og votter på når han skrev sine prekener. Senere fikk han vite at vertinnen syntes han var veldig gnien som fyrte så lite!

Det ble veldig lite penger til mat. Så for det meste fikk det rekke med ett måltid om dagen! Dette fortalte han ikke til noen, men Edel fikk vite det neste sommer, da hun så hvor tynn han hadde blitt. Her siterer jeg min mamma Edels minnebok: «Men han overlevde heldigvis! Bare det å få være med som misjonsarbeider betydde alt for ham!»

Når jeg ser på den gamle dokumentmappen, så kjenner jeg en slik samhørighet med pappa! Mappen sier meg så mye om hvem han var!! For meg er denne en dyrebar «loppe» – en dyrebar arv! ■

Per de Lange

HELSEN FRA HELLAS TIL LUKAS

ARTIKKEL NR. 2 I SERIEN OM FOLKEHELSE-VITENSKAPENS RØTTER

Gresk høykultur gav oss demokratiet, teateret og den rasjonelle tanke. Men åndseliten på den hellenske halvøya tok også vare på medisinsk innsikt fra land som Egypt, Babylon, og Fønikia. Mye av magien og overtroen forsvant ut, mens resten ble en del av deres rasjonelle tankegang. Naturlovene fikk sin plass også innen medisin og folkehelse – med naturlige årsaker til sykdom og helse i stedet for antatt guddommelige straffedommer og velsignelser.

Kulturn rundt Æskulapius dukket opp, først som lege og senere til dels som legegud. Men noe skjedde, slik at allmennlegene fra Æskulapiustemplene fikk navn på seg som rasjonelle og praktiske, slik som deres fremste kollega, Hippokrates, den rasjonelle legekunstens far.

HELLENERE OG HELSE

Hippokrates og hans disipler var opptatt av å beskrive samtidens sykdomsbilde, men helst fra en klinisk vinkel, med detaljer om forkjølelse, lungebetennelse, malaria, øyeinfeksjoner og en rekke epidemier slik som kopper, meslinger, vannkopper, skarlagensfeber og difteri. Thukydid,

en av disiplene, beskrev bl.a. epidemien under Peloponneskrigen i fra en klinisk vinkel.

Malaria var vel kjent blant legene på 500-tallet f.Kr, også med en antatt årsakssammenheng. Myrlendte områder var farlige, mente man, særlig dersom man drakk myrvannet. Empedokles reddet befolkningen i Selenius på Sicilia fra en malariaepidemi i 450 f.Kr. ved å grave nytt leie for to elver, slik at de ble ledet inn i noen myrområder og stillestående vann ble ført ut. I dag ville vi forklart suksessen med at egg og larver fra malariamygg også ble skyllet ut og drept. De gjorde det riktige om enn med mangelfull forståelse.

SYKDOMSBEGREPET

Greske leger var også naturfilosofer som prøvde å forstå naturens og universets irrganger – med naturlige årsaker og forklaringer. Hippokrates-boken, *Den hellige sykdom*, (sannsynligvis epilepsi), sier at: «Denne sykdommen er ikke mer guddommelig enn andre sykdommer. Også den har en naturlig årsak, en ubalanse mellom mennesket og dets miljø.»

Hippokratesskriftet *Luft, vann og steder* utvik-

let balanseforståelsen enda lenger, med forsøk på å vise årsakssammenhenger mellom miljøfaktorer og helse. Vi ville kalt det miljømedisin i dag. Boken ble da også fagkilden i epidemiologi de neste 2000 årene, inntil forståelsen for bakterielæren og immunsystemet kom på 1800-tallet. Flere av grunntankene fra Hippokrates ble imidlertid stående, slik som ordene *endemisk* og *epidemisk*, for henholdsvis latente sykdommer og omfattende smittebølger. Epidemiene blir ofte forklart med grunnleggende risikofaktorer slik som klima, vann, ernæring, livsstil og sosial omgang.

KOLONIENE OG FOLKEHELSEN

Hellenernes kolonisering av kysten på Lille-Asia, øyene i Egeerhavet og like til kysten av Spania og Gallia (Frankrike) gav boken *Luft, vann og steder* en praktisk anvendelse. Settlerne i de nye koloniene trengte bo- og aktivitetssteder med gode forhold for religion, militær aktivitet og levekår, slik som jordsmonn for dyrking, advarsel mot malariamyrer og tørre høyder for husbygging. Boken *Luft, vann og steder* gav legene holdepunkter både for individuelle diagnoser og for miljødiagnoser

Hippokrates, den rasjonelle legekunstens far, hjelper en syk mann under en epidemi.

– inklusive prognoser for sykdomsrisiko og folkehelse. Noen valgte dessuten å leve vegetarisk – av hensyn til dyrene og egen helse, slik som matematikeren Pytagoras og pytagoreerne i Syd-Italia.

OFFENTLIG HELSETJENESTE

Den offentlige helsetjenesten i de hellenske byene varierte fra sted til sted. Spesielle offentlige ansvarspersoner, astynomier, hadde tilsyn med avfall, kloakk og vanntilførsel. I Athen var det 10 astynomier og fem i havnebyen Pireus.

Helsetjenesten var mest rettet mot overklassen, De fattige og slavene hadde nok med å overleve. I Hippokrates' *Kosthold* sies det at de fattige lever helsefarlige liv, siden de ikke følger gode helse råd og ikke tar vare på seg selv. Legene satte imidlertid ofte sin ære i å betjene alle samfunns lag. Det ble for eksempel sagt om Damiades i Sparta: «Han gjorde ingen forskjell på sine pasienter, enten de var rike eller fattige, frie eller slaver.»

>>

Arbeidsmedisin var ikke et hovedfelt, skjønt noen få tegn er å se. Grekernes gruvedrift som var full av potensiell helserisiko med trange ganger, dårlig ventilasjon, lange og harde arbeidsøkter, nevnes sjelden. Arbeidsmedisin og ergonomi kom helst på banen i romersk tid.

Da Paulus fikk tale til de vise i Athen, ser vi nok et eksempel på brobygging mellom to kulturer, presentert med sideforklaringer av Lukas.

HELSEDEFINISJON OG HELHET

Helse er en tilstand hvor de ulike kreftene og elementene i kroppen er i god balanse, konkluderte de vise. Et forstyrret ekvilibrium vil lett føre til sykdom. God livsstil og positive holdninger er nødvendig for å kunne sikre en slik balanse. Både eksterne og interne forhold kan forstyrre balansen. Helsen består videre av en balanse mellom ernæring og ekskresjon, mellom mosjon og hvile, m.m. I tillegg måtte man ta høyde for individuelle variasjoner slik som alder, kjønn, kroppsbygning og årstid.

Hygiene og helseopplysning ble derfor tidlig en integrert del i medisinen, av samme betydning

som den rent kurative funksjonen. Det var like viktig å bevare god helse som å reparere på den etter at man var blitt syk. «Helsen, den eldste av alle gudene, vil jeg leve sammen med resten av livet mitt,» sang poeten Arifron.

Sitatene fra Hippokrates er mange og gode. Her er et som kunne ha vært hentet fra en moderne fysiologibok: «Hver eneste del av kroppen har sin funksjon. Dersom de brukes moderat til arbeid som de er vant med, vil de bli sterke og sunne og utvikle seg, og dessuten eldes mer langsomt. Men dersom de ikke brukes, stiger risikoen for sykdom, veksthemning og rask aldring.»

LEGEN LUKAS

I det første århundret etter Jesu fødsel, møter vi den greske legen Lukas, som Paulus' nære reisevenn og medarbeider. Han skrev to bøker i Bibelen, et evangelium om Jesu liv, død og oppstandelse pluss rapporten om menighetens vekst, Apostlenes gjerninger. At han er medisinsk fagmann i den hippokratiske tradisjonen, røpes ved hans sans for detaljer, fysiologiske fokus og rasjonelle håndtering av fakta og hendelser. Innledningen på begge skriftene minner helst om en moderne fagoppgave, hvor han forteller om arbeidsplan og fokus. Lukas blir en viktig medspiller for Paulus og de andre lederne i utviklingen av menighetslivet med mening og troverdighet. Paulus' helhetsforståelse av ånd, sjel og legeme er et interessant møtested mellom rasjonalismen fra Hippokrates og helhetslæren og håpet fra Jesus selv. Da Paulus fikk tale til de vise på Areopagushøyden i Athen, ser vi nok et eksempel på brobygging mellom to kulturer, presentert med sideforklaringer av Lukas. Samspillet mellom gresk helsefaglære med diverse samfunnsfilosofiske sider og det kristne budskapet med blant annet nestekjærlighet bygd på tro, håp og kjærlighet får en imponerende plattform. Vi møter den de neste hundreårene fremover, særlig i det Øst-romerske riket – med sykehus, gamlehjem, omsorgstiltak og støttesystemer – i tillegg til forkynnelse og menighetsliv. Det blir et tema senere i denne serien. ■

MALERI: SIR JAMES THORNHILL "PAUL PREACHING IN THE AREOPAGUS" 1729-31

VÅRTREFF MED GENERALFORSAMLING I SANDEFJORD

Søndag 25. april 2021
fra kl. 11.00 til ca. 17.00
Hjertelig velkommen!

Talere blir Roger Robertsen og Snorri Olafsson

Program: Det blir hyggelig sosialt samvær med allsang, foredrag og vegetarisk lunsj, og det skal avholdes årsmøte med valg av styre for foreningen.

Påmelding innen 15. april til Finn Møller Nielsen, telefon 992 49 714 eller e-post: finn.moller.nielsen@hebb.no

Pris kr 200,- pr. deltaker innbetales til Seniorforeningens bankkonto 3000 26 41867

Sted: Sandefjord Adventistkirke, Plutos vei 24B, 3226 Sandefjord

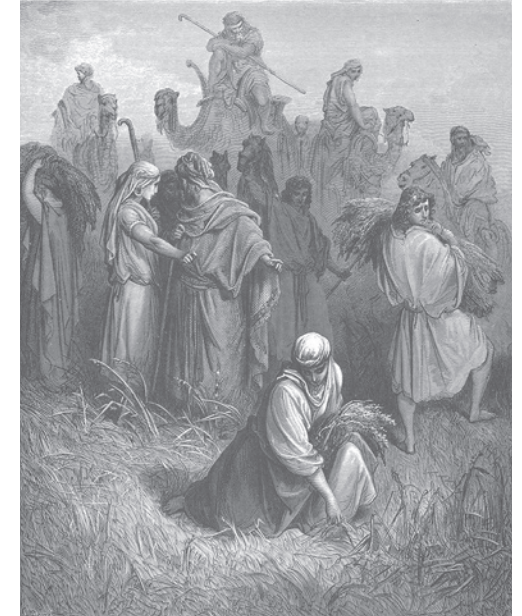
NB!

Sjekk hjemmesiden for oppdatert informasjon:

www.sdasenior.no

TORBJØRNS BIBELQUIZ

AV TORBJØRN HALVORSEN
(SVARENE STÅR PÅ SIDE 14)

- 1 Hvor kom Abram fra?
- 2 Hva var Saras navn tidligere?
- 3 Hva het barna til Isak?
- 4 Hva het mannen som giftet seg med Rut?
- 5 Hva het sønnene til Isai?
- 6 Isai fikk også to døtre, hva het de?
- 7 Hva het Davids første kone?
- 8 Hvem av Davids sønner ble hengende fast i et tre?
- 9 Hvilken profet måtte konfrontere David med synden hans?
- 10 Hva het mannen David fikk drept?

ILLUSTRASJON: GUSTAVE DORÉ

SERENA OG SIGVE TONSTAD

Serena Tonstad er utdannet lege og er spesialist i forebyggende medisin. Hun har en doktorgrad i lipidforskning fra Universitetet i Oslo og arbeider som overlege ved Klinikk for forebyggende kardiologi ved Oslo Universitetssykehus, Aker.

Sigve Tonstad er utdannet lege og spesialist i indremedisin. I tillegg har han en doktorgrad i nytestamentlig teologi fra University of St. Andrews i Skottland. Sigve har drevet legepraksis på Kurbadet, vært seksjonsoverlege ved Seksjon for generell medisin på Bærum sykehus og var i ti år senior pastor i Betel menighet i Oslo. Han har fra 2007 vært professor i religion ved Loma Linda University i California og er fortsatt tilknyttet universitetet i en kombinert undervisnings- og forskningsstilling. Han har skrevet flere bøker, de to siste *The Letter to the Romans: Paul among the Ecologists* (2017) og *The Paideia Commentary on Revelation* (2019), er begge utgitt og anerkjent utenfor adventistsamfunnets rekker.

■ Tema for Sigves foredrag:

Romerbrevet

Hvorfor skrev Paulus Romerbrevet, historiens mest innflytelsesrike brev? Paulus' glemte nettverk Paulus blant økologene (med undertittel: Paulus og pandemien)

"Valgfri" time

Åpenbarings rykte og Guds omdømme
Åpenbaringen og våre tårer
Åpenbaringen og tid

■ Tema for Serenas foredrag:

Oppskrift på en bedre alderdom

SENIORSTEVNE PÅ HURDALSJØEN HOTELL

20-25 juli 2021

Hovedtalere: Sigve og Serena Tonstad, som vil ha foredrag både for kropp og sjel.

Priser: Enkeltrom kr 5 500, dobbeltrom kr 5 200 (pr. person). Eventuelle utflukter kommer i tillegg.

Transport: Det blir satt opp egen buss fra Gardermoen flyplass kl. 16.00. Pris kr 100 pr. passasjer. Gi beskjed ved påmelding dersom denne busstransporten er aktuell for deg/dere.

Påmelding innen 10. juni til Finn Møller Nielsen, tlf. 992 49 714 eller e-post: finn.moller.nielsen@hebb.no
Ved påmelding innbetales kr 500, mens restbeløpet innbetales senest 10. juni til foreningens bankkonto 3000 26 41867

Oppdatert informasjon blir lagt ut på hjemmesiden vår:

www.sdasenior.no

TREFFES VI I SOMMER?

QUIZ-svar

• **Svar 1:** Ur i Kaldea. Neh 9,7: Du er Herren Gud som valgte ut Abram, som førte ham fra Ur i Kaldea og ga ham navnet Abraham. **Svar 2:** Sarai. 1 Mos 17,15: Gud sa til Abraham: «Din kone Sarai skal du ikke lenger kalle Sarai. Sara skal hun hete. **Svar 3:** Esau og Jakob. 1 Mos 25,25: Den første som kom, var rød og hårete som en fell over hele kroppen. De kalte ham Esau. Så kom broren; han holdt Esau i hælen med hånden. Derfor kalte de ham Jakob. Isak var seksti år gammel da de ble født. **Svar 4:** Boas. Rut 4,13: Boas tok Rut hjem til seg, og hun ble hans kone. Da han kom sammen med henne, lot Herren henne bli med barn, og hun fødte en sønn. **Svar 5:** 1 Krøn 2,13-15: Isai fikk sønner. Den førstefødte var Eliab, den andre var Abinadab, den tredje Sjima, den fjerde Netanel, den femte Raddai, den sjette Osem, og den sjuende var David. **Svar 6:** 1 Krøn 2,16: Deres søstre var Seruja og Abigajil. **Svar 7:** Mikal. 1 Sam 18,27: ... brøt David opp og dro av sted med folkene sine. Han felte to hundre filistere. Så tok han forhudene deres med seg, og de ble talt opp for kongen, slik at David kunne bli kongens svigersønn. Da ga Saul ham sin datter Mikal til kone. **Svar 8:** Absalom. 2 Sam 18,14: Da sa Joab: «Jeg kan ikke stå her og vente på deg.» Dermed tok han tre spyd i hånden og rente dem i brystet på Absalom mens han ennå hang levende mellom greinene på eika. **Svar 9:** Natan. 2 Sam 12,1,7: Herren sendte Natan til David. Han gikk inn til kongen og sa: «Det bodde to menn i en by. Den ene var rik og den andre fattig. Da sa Natan til David: «Du er mannen! Så sier Herren, Israels Gud: Jeg salvet deg til konge over Israel og berget deg fra Sauls hånd. **Svar 10:** Uriah. 2 Sam 11,14: Neste morgen skrev David et brev til Joab og sendte det med Uriah. I brevet skrev han: «Sett Uriah lengst framme, der kampen er hardest. Dra dere så tilbake fra ham, så han faller og mister livet!»

Senioren

Organ for
**SYVENDEGAS
ADVENTISTKIRKENS
SENIORFORENING**

Adresse: Postboks 124
3529 Røyse
Bank: 3000 26 41867
Org.nr: 997 229 231
Nett: www.sdasenior.no

Leder
FINN MØLLER NIELSEN
Helgerødv. 106A, 3233 Sandefjord
Telefon 992 49 714
finn.moller.nielsen@hebb.no

Sekretær
KNUT STØRKERSEN
Magasinveien 3, 3330 Skotselv,
Telefon 911 88 585
knuthst@gmail.com

Kasserer
ODD HAGEN
Møysalveien 3226, 8414 Hennes
Telefon 932 57 542
odd.hagen@gmail.com

Redaktør for Seniorene
TRYGVE ANDERSEN
Solliveien 13, 1472 Fjellhamar
Telefon 970 33 601
trygand@gmail.com

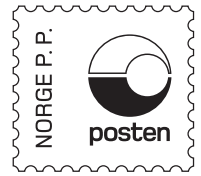
Senioren kommer ut fire ganger i året og sendes til alle medlemmer av SDA Seniorforening. Medlemskap tegnes ved å sende kr 200 til bankkonto nummer 3000 26 41867.

Gaver til bladet eller Seniorforeningens aktiviteter, sendes også til konto 3000 26 41867. Mange takk!

Oppsigelse av medlemskap gjøres via sekretæren.

Tips, artikler og bildestoff til bladet sendes redaktøren.

Returadresse
Senioren
Knut Størkersen
Magasinveien 3
3330 Skotselv

SALME 121
BIBELSELSKAPET 2011

Jeg løfter mine øyne mot fjellene:
Hvor skal min hjelp komme fra?
Min hjelp kommer fra Herren,
himmelens og jordens skaper.

Han vil ikke la din fot vakle,
din vokter vil ikke blunde!
Se, han blunder ikke og sover ikke,
Israels vokter.

Herren er din vokter,
Herren er din skygge ved din høyre hånd.
Solen skal ikke skade deg om dagen,
heller ikke månen om natten.

Herren skal bevare deg fra alt ondt.
Han skal bevare ditt liv.
Herren skal bevare din utgang og din inngang
fra nå og til evig tid.